

De leefwereld van vluchtelingjongeren

Multiculturele jongerenkampen

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	2
Hoofdstuk 1 - Leefwereld asielzoekerjongeren	4
1.1 Voorbeelden cultuurverschillen	4
1.2 De leefwereld van de jongeren.....	5
Hoofdstuk 2 - Informatie over godsdiensten	10
2.1 Oosters orthodox geloof.....	10
2.2 Verschil christendom-islam	10
2.3 Vijf pilaren van de islam	11
2.4 Tien geboden om met moslims om te gaan.....	11
2.5 Theologische obstakels bij moslims	12
Hoofdstuk 3 - Literatuurtips	17

Beste leiders,

Als leider in een van de jongerenkampen is het handig om iets te weten over de jongeren en hun leefwereld. Daarom hebben we de belangrijkste informatie bij elkaar gezocht.

We hopen dat je door het lezen nog enthousiaster wordt en je voor de volle honderd procent wilt inzetten, om zo de vluchtelingenjongeren én de Nederlandse jongeren een fantastische week te bezorgen! Zijn er na het lezen van deze informatie alsnog vragen, stel ze gerust.

Veel lees en studieplezier!

Coördinatoren Multiculturele Jongerenkampen,
Stichting Gave

Hoofdstuk 1 - Leefwereld asielzoekerjongeren

1.1 Voorbeelden cultuurverschillen

Hieronder staan enkele verschillen tussen de 'westerse samenleving' en andere samenlevingen. Deze termen zijn niet generaliserend bedoeld, maar deze geven de belangrijkste cultuurverschillen weer. Natuurlijk is iedere jongere anders. Met sommige punten zul je misschien veel te maken krijgen, met andere punten niet of veel minder. Als je er mee te maken krijgt is het goed dat je iets begrijpt van de achtergrond ervan.

1. *Oogcontact.*

In de westerse cultuur wordt aangenomen en aangeleerd, dat een jongere de ander aankijkt in een gesprek. In sommige culturen wordt iemand geacht een hoger geplaatst persoon niet aan te kijken, want dat zou brutaal zijn. De luisterende slaat de ogen neer.

2. *Met de klok leven.*

In de westerse samenleving is op tijd komen en op tijd ophouden haast heilig. In minder tijdgevoelige culturen is het belangrijker om tijd te nemen voor onderling contact.

Vb.: Een westerling zal geïrriteerd raken als een jongere niet op tijd komt.

3. *Andere normen en waarden.*

Bij culturen die meer collectief gericht zijn, staat de groep centraal. Het in stand houden van goede relaties met de groepsgenoten gaat boven het eigen gelijk of het eigen voordeel. Tijdens de vakantieweken zul je ongetwijfeld te maken krijgen met andere normen en waarden.

4. *Openlijk kritiek.*

In de westerse samenleving is openlijke kritiek niet prettig, maar de jongeren worden geacht er tegen te kunnen. In andere samenlevingen, bijvoorbeeld de Chinese cultuur, is openlijk kritiek krijgen een schande. De jongere lijdt dan aan gezichtsverlies.

5. *Ja zeggen.*

In westerse culturen waar de jongere vrijgelaten wordt om een mening te formuleren wordt een eigen oordeel belangrijk gevonden, ook als die afwijkt van wat anderen verwachten. In culturen waar veel gedragscodes en wetten gelden, is het onbeleefd om een gesloten vraag met 'nee' te beantwoorden. Als een jongere 'ja' zegt, betekent het dus niet dat hij/zij altijd 'ja' bedoelt. Je houdt bijvoorbeeld een reünie na een supermooie kampweek. Je nodigt alle jongeren uit. Een paar dagen voor de reünie kom je Madjied tegen op msn. Je vraagt hem: 'Kom je zaterdag ook naar de reünie?'. Madjied zegt: 'Ja'. Wat hij eigenlijk bedoelt is: 'Ja, ik vind je aardig en ik wil je geen pijn doen, dus ik zeg niet dat ik niet kom.'. Voor ons als Nederlanders kan dit best wel eens lastig zijn! Bedenk dat de jongere het niet als leugen bedoelt. Hij of zij doet dit uit respect. Dit is goed om in je achterhoofd te houden: 'Ja' betekent vaak 'misschien', 'misschien' betekent vaak 'nee' en 'nee' betekent meestal echt 'nee'.

6. *Vasthouden aan regels.*

Sommige asielzoekerjongeren houden niet van discussies en voorstellen, maar meer van spontane en creatieve oplossingen.

7. *Verschil man/ vrouw.*

In sommige culturen is er een strikte scheiding tussen mannen en vrouwen. Mannen zijn belangrijker. Houd er rekening mee dat jongens soms geen respect tonen voor vrouwelijke leiders, aangezien dat in hun cultuur niet gewoon is. Vooral jongeren die nog maar kort in Nederland zijn, zijn vaak niet gewend dat mannen en vrouwen, jongens en meiden 'gewoon' met elkaar omgaan. Het is goed om dit als leider te weten, omdat jongeren sommige dingen anders op kunnen vatten dan je bedoelt. Een jongen van drieëntwintig jaar kan bijvoorbeeld gaan flirten met een jonge vrouw van de leiding. Ze komt wel eens naast hem zitten om te vragen hoe het met hem gaat en met hem te kletsen. Dit is voor hem meteen reden om te denken dat ze wel wat in hem ziet. Houdt daarom zo veel mogelijk vast aan deze richtlijn: mannelijke leiding investeert in het contact met de jongens en vrouwelijke leiding investeert in het contact met de meiden. Vooral bij de 16+groep is dit belangrijk.

Het is goed om dit cultuurverschil ook uit te leggen aan Nederlandse meiden, zodat ze zich bewust zijn van hun gedrag naar de jongens toe en de mogelijke reacties van de jongens daarop.

1.2 De leefwereld van de jongeren

Vluchtelingjongeren zijn evenals hun Nederlandse leeftijdsgenoten bezig om een plek te geven aan hun emoties, zoals verdriet, boosheid en seksualiteit. De jongeren zijn bezig met het vormen van hun identiteit. Voor de Nederlandse jongeren is dit een hele klus, voor de vluchtelingjongeren nog meer... Want voor de jonge vluchtelingen komt daar nog bij dat ze leven in een andere cultuur, te maken hebben met een langdurige asielpprocedure en soms een verleden meedragen van oorlog en geweld.

De ontwikkeling van de jonge vluchteling

Hieronder vind je 13 ontwikkelingstaken van jongeren (adolescenten). De laatste 5 taken zijn specifiek voor vluchtelingjongeren.

Algemene ontwikkelingstaken die nieuwe vaardigheden vereisen

1. Meer voor zichzelf gaan zorgen
2. Meer zelfstandig gaan bewegen in het maatschappelijk verkeer
3. Meer zelfstandig vorm en richting geven aan het eigen leven

Algemene taken die voor gevluchte adolescenten gecompliceerder zijn

4. Zelfstandig vriendschappelijke contacten met leeftijdgenoten aangaan
5. Integratie van, door het lichamelijk volwassen worden toenemende, seksuele impulsen
6. Eigen agressieve impulsen hanteren en omgaan met agressie in de omgeving
7. Opnieuw vorm geven aan de relatie met de ouders
8. Een toekomstperspectief vormen

Extra ontwikkelingstaken voor vluchtelingjongeren

9. Een sociaal isolement doorbreken
10. Omgaan met posttraumatische problemen
11. Omgaan met achtergebleven familie
12. Een plaats verwerven in een vreemde, soms als vijandig beleefde omgeving
13. Omgaan met normen en waarden uit twee culturen

Bij deze ontwikkelingstaken moeten we voor ogen houden dat we te maken hebben met een proces. Het gaat er niet om dat de jonge vluchteling het een moet inruilen voor het ander (taak 13). Normen en waarden uit eigen land zullen soms weer herwaardeerd worden en normen en waarden van onze Nederlandse cultuur zullen selectief worden overgenomen. Wanneer een jongere erin is geslaagd om vanuit twee culturen een identiteit te vormen, spreken we wel van een bi-culturele identiteit. (Bron: "Gevluchte adolescenten", Guus van der Veer, 1998)

Het meest specifieke van de jonge vluchteling in vergelijking met de niet-gevluchte jongeren, kunnen we typeren met twee begrippen: traumatisering en ontworteling. Niet alle jonge vluchtelingen zijn betrokken geweest bij geweld. Sommige kwamen naar Nederland omdat hun ouders vreesden dat zij slachtoffer van geweld zouden kunnen worden, bijvoorbeeld in verband met ontvoering van jongeren tijdens een oorlog. Toch geldt voor bijna alle jonge vluchtelingen dat ze traumatische ervaringen hebben en daarnaast zitten ze in het proces van ontworteling. Om dit geheel te kunnen hanteren maken veel jonge vluchtelingen gebruik van overlevingsstrategieën. In de subparagrafen hieronder bespreken we dit heel kort.

Trauma

Bepaalde gebeurtenissen zijn voor de jongeren heel indringend geweest: het wegvoeren of de arrestatie van familieleden, het zien van lijken, intimidaties, het ondergaan van bombardementen, marteling of verkrachting.

Een ervaring die zoveel pijn en leed veroorzaakt dat het gewone leven niet (volledig) kan worden hervat, is een trauma. Soms komen de ervaringen terug. Plots opkomende beelden en geluiden kunnen op een bepaald tijdstip worden geassocieerd met een eerder doorgemaakte angst. Klachten die je bij jonge vluchtelingen tegenkomt en die te maken kunnen hebben met een trauma zijn: nachtmerries, rugpijn, maagklachten, piekeren, dagdromen, concentratieproblemen en vaak moe zijn.

Ontworteling

Het gedwongen verlaten van de vertrouwde omgeving en zich voor een onbepaalde tijd vestigen in een nieuwe, niet vertrouwde omgeving noemen we ontworteling.

Ontworteling is een proces waarin we drie fasen kunnen onderscheiden. De eerste fase is het verlaten van de normale woonplaats. Dikwijls met de gedachte dat het om een tijdelijk verblijf elders gaat. De tweede fase omvat de periode van opvang in Nederland voordat de vluchteling de zekerheid gekregen heeft dat hij definitief in Nederland kan blijven. In deze periode van wachten en het gevoel te hebben in onvrijheid te leven kunnen negatieve gevoelens toeslaan. Gevoelens van machteloosheid, verdriet, woede en van agressieve of zelfdestructieve impulsen. De derde fase begint als de vluchteling een 'definitieve' vergunning tot verblijf heeft. Eerst is er dan vaak sprake van een positief gevoel. Ze krijgen meer energie om allerlei vaardigheden te leren en kennis te verwerven die nodig zijn om een leven in Nederland op te bouwen. Maar het leidt niet tot een snelle oplossing van alle problemen. Er kunnen zich nieuwe problemen voordoen. Het krijgen van studiefinanciering, een woning, verhuizing, nieuwe school, de juiste documenten of het vinden van een baan.

Overlevingstrategieën

Om al deze bovengenoemde dingen te kunnen hanteren maken jonge vluchtelingen vaak gebruik van overlevingstrategieën. We bedoelen hiermee strategieën die de jonge vluchteling zich eigen heeft gemaakt om een bepaalde situatie het hoofd te bieden. Dit kunnen situaties zijn uit het verleden, waarvan het gedrag blijvend is geworden. Voorbeeld: een jongen werd onverwacht aan een smokkelaar meegegeven. Hij overleefde de spanningsvolle situaties tijdens de reis door af te wachten, zijn mond te houden en te doen wat volwassenen hem zeiden. Het kan voorkomen dat gedrag dat voor of tijdens de vlucht adequaat was, een gewoonte is geworden (bron: "Gevluchte adolescente", Guus van der Veer, 1998). Dergelijk gedrag belemmert hem in het dagelijks maatschappelijk leven. Dan heb je ook overlevingstrategieën die toegepast worden voor het leven van hier en nu. Juist om de pijn uit het verleden niet te voelen, of niet te worden geconfronteerd met dingen die je niet hebt, maar wel graag zou willen. Zo vertelde een jonge vluchteling mij eens dat hij niet bij een gezin van de kerk op bezoek wilde, want het gezin deed hem heel sterk denken aan het gezin waar hij zelf uit kwam. De ontmoeting met dat gezin was te pijnlijk voor hem. Hij koos voor afstand.

Hieronder een aantal overlevingstrategieën van jonge vluchtelingen:

- Investeren in gezinsrelaties en zich aansluiten bij de levensstijl van het gezin. Dingen samen doen, zich houden aan de gezinsregels om conflicten zoveel mogelijk te voorkomen. (dat is veilig en is misschien ook wel in het land van herkomst de enige manier geweest om te overleven)
- Investeren in relaties buiten het gezin en daar sociale steun zoeken: bij leeftijdsgenoten, kerk, hulpverlening (bijv. een jongen vertelde dat hij niet meer zonder een meisje kan, waarom niet? Hij had dan tenminste een persoon waarbij hij hoorde, dan voelde hij zich iets minder alleen)
- Spanning ontladen door afleiding: slapen, lezen, tv kijken, dagdromen, sport.
- Spanning ontladen door het gebruik van middelen als alcohol, drugs of door expressie van woede: roekeloos gedrag, verbaal stoom afblazen, wraakneming, spijbelen.
- Terugtrekken: op kamer, niet praten over gevoelens, mensen ontlopen.

Sommige van deze overlevingsstrategieën zijn in het verleden misschien adequaat geweest, maar zijn dat hier en nu niet meer. Bijvoorbeeld: vechten kan voor een jonge vluchteling die een burgeroorlog meemaakte de enige manier geweest zijn om in een conflictsituatie te overleven. Bij een conflict met klasgenoten in Nederland zijn er andere manieren om voor zichzelf op te komen. We moeten deze jonge vluchtelingen helpen om deze nieuwe vaardigheden te ontwikkelen, zodat hij zich verder kan ontwikkelen tot een zelfstandige persoonlijkheid.

School/Studie

Het is goed om te weten dat alle asielzoekersjongeren tot hun zeventiende jaar leerplichtig zijn. Als jongeren Nederland binnengekomen zijn en hun asielpcedure gestart is, komen ze een jaar in een schakelklas, waar ze voorbereid worden op het Nederlandse onderwijs. Tijdens het jaar in de ISK (internationale schakelklas) wordt er veel aandacht besteed aan de Nederlandse taal. Na dit jaar worden ze op een gewone middelbare school geplaatst. Als jongeren achttien worden en op dat moment met een opleiding bezig zijn, mogen ze die afmaken. Voor Mbo-opleidingen wordt het lesgeld kwijtgescholden. Ze kunnen dit aanvragen bij de IB-groep. Voor HBO- en Universiteitsstudies moet wel

collegegeld worden betaald en ontvangen ze geen studiefinanciering. De meeste asielzoekerjongeren kunnen dit niet betalen. Veel jongeren van achttien jaar en ouder kunnen daardoor niet naar school.

Er is een stichting waar jonge asielzoekers die willen studeren terecht kunnen: het UAF. Het UAF ondersteunt hoger opgeleide vluchtelingen en asielzoekers bij hun studie en het vinden van werk door middel van geld, advies en begeleiding. Asielzoekers die jonger zijn dan 30 jaar en willen studeren op HBO en/of WO niveau kunnen via het UAF daarvoor de middelen krijgen. Jongeren die via de UAF willen studeren, kunnen zich bij hen aanmelden. De UAF onderzoekt dan of ze in aanmerking komen voor steun. Niet iedereen die zich aanmeldt krijgt die steun ook. Er zijn allerlei voorwaarden waar je aan moet voldoen. Zie voor verdere informatie hierover www.uaf.nl.

Officieel mogen asielzoekers 24 weken per jaar betaald werk verrichten. Dan moeten ze wel een werkvergunning aanvragen en ze moeten daarvoor de juiste papieren hebben. Niet iedere asielzoeker heeft deze papieren, dus niet iedereen kan werken.

Vrije tijd

Voor jonge asielzoekers die naar school gaan, is hun school de belangrijkste dagbesteding. Naast school hebben ze weinig te doen. Ze maken huiswerk, de jongens hangen wat rond met vrienden, ze kijken tv of zitten achter de computer. Op een azc is een computerruimte waar ook jongeren heen kunnen gaan. De openingstijden van deze ruimtes zijn niet altijd ideaal en de computers zijn vaak ook langzaam, dus niet alle jongeren maken hier veel gebruik van. Oudere jongens gaan ook wel eens naar de stad.

Voetballen is iets wat de jongens vaak erg leuk vinden om te doen. Als het mooi weer is, spelen ze een potje met hun vrienden van het azc. Sommige jongens zitten op een plaatselijke voetbalclub.

In de vakanties vervelen de jongeren zich vaak. Ze mogen Nederland niet uit en ze moeten iedere week 'stempelen'. Dat betekent dat ze zich moeten melden op het azc en dan wordt er een vingerafdruk gemaakt. Daarnaast hebben ze ook niet zoveel geld te besteden. De jongeren kunnen dus niet op vakantie gaan. Wat asielzoekers vaak wel doen, is op bezoek gaan bij familieleden of vrienden of zelf bezoek ontvangen.

Voor de jongeren die niet naar school gaan is verveling een erg groot probleem. Ze doen hun best om de dag zo goed mogelijk door te komen: ze slapen zo lang mogelijk, gaan de stad in, hangen rond met vrienden, kijken films, enz. Jongeren die geen ouders hebben doen ook boodschappen en koken. Veel jongeren vertellen dat de dag lang duurt en dat ze veel te veel tijd hebben om te denken. En denken is juist iets wat ze niet willen doen, omdat het pijn doet om te denken aan het verleden, de mensen die ze missen en de onzekere situatie waarin ze zitten. In de praktijk zie ik dat dit niets-doen echt niet goed is voor jongeren. Veel van hen worden somber en depressief en soms ook agressief. Sommige jongeren gaan alcohol of drugs gebruiken. Veel jongeren proberen er echt het beste van te maken, maar ik zie dat dat niet meevalt.

Meiden

De vrije tijdsbesteding van vluchtelingmeiden is anders dan die van de jongens. Meisjes zie je vaak niet buiten hun kamers. Zeker de meisjes met een moslimachtergrond blijven veelal binnen. Bij deze meiden zie je dat ze veel minder opgaan in de Nederlandse cultuur. Daardoor zijn ze ook een moeilijker groep om te bereiken. Hun ouders laten hen vaak niet naar een gemengde club gaan, waar zowel jongens als meisjes komen. Praten met een jongen die niet hoort bij de familie leidt tot roddels die de eer van de familie kapot kan maken. Juist ook in de AZC's wordt er veel geroddeld en is deze sociale controle sterk aanwezig.

Deze meiden helpen hun moeders met het koken, kamers schoonhouden en doen vaak de boodschappen. Vaak kom je op een AZC tegen dat de moeders depressief zijn of niet meer de energie hebben om het huishouden te draaien. De meiden in het gezin draaien dan vaak op voor het huishouden. Voor hen is dit ook de normaalste zaak van de wereld. Eerst vragen of ik voor mijn ouders niets hoeft te doen, zo niet dan mag ik misschien wel mee. Ze dragen vaak een grote verantwoordelijkheid, dat weer alle gevolgen heeft voor hun ontwikkeling. Asielzoekermeiden van 16 jaar kunnen al heel volwassen overkomen.

Hebben deze meiden oudere broers dan worden ze daardoor vaak streng gecontroleerd. Hoe vreemd dat bij ons ook kan overkomen, zij moeten wel luisteren naar hun oudere broers.

MSN, hyves, facebook, You Tube,...

Wanneer er computers zijn op het AZC, dan is bezig zijn op internet een favoriete tijdsinvulling.

Wanneer je de mogelijkheid krijgt om even een blik te werpen op wat de jongeren doen op internet, ontdek je dat er veel onzuivere dingen gebeuren. Er wordt over en weer gesproken met vrienden en bekenden, maar ook met totaal onbekenden.

Internet is populair omdat het veilig aan voelt in het leggen van contacten. Je hoeft niet de straat op. Niet naar één of andere bar of disco. Vooral voor onzekere verlegen types is deze vorm van contact zoeken geliefd. Vanuit huis kan er contact gezocht worden met mensen overal ter wereld. Je bepaalt zelf wie je toelaat in je adressenboek. Dat klinkt veilig, maar dat is het niet altijd. Tieneren kunnen meestal moeilijk onderscheid maken tussen hun verstand en gevoel. Vooral jonge onzekere tienermeisjes denken dat wat er tegen ze gezegd wordt ook echt is. Ze 'vallen' voor de woorden. Via internet kunnen ze zo mensen ontmoeten die het niet goed met hen voorhebben. Verder is internet ook een mooie gelegenheid om vrij je mening te uiten over van alles en nog wat. Grof, vulgair en schunnig taalgebruik is vaak de norm. Er wordt veel gepest. Jongeren kunnen via internet ook van alles bekijken zoals filmpjes van hun favoriete artiest en porno.

Het lijkt nu of Internet alleen maar negatief is, maar dat is zeker niet zo. Voor jongerenwerkers biedt de MSN, hyves en facebook een goede mogelijkheid om met de jongeren te spreken. Zeker wanneer door afstand de jongeren niet opgezocht kunnen worden. Jongeren zijn met Internet vertrouwd en vaak in staat om persoonlijke dingen te delen terwijl ze chatten, terwijl ze dat niet kunnen tijdens een persoonlijk gesprek. Een voorbeeld:

‘Op een donderdagmiddag ging ik naar het AZC, op bezoek bij Mischa, 17 jaar uit Armenië. Zoals we wel vaker doen, gingen we een eindje wandelen. Op een bankje ploften we neer, we raakten in gesprek. Op een gegeven moment kwam het gesprek op het verleden en de pijn die ze daarvan ervaart in het dagelijkse leven. Toen we bij dit onderwerp kwamen sprong ze op, maakte een grapje en was ze niet meer bereikbaar. Het was duidelijk dat ze niet verder kon praten over dit onderwerp. We gingen terug naar het AZC, gingen achter de computer zitten. Zij achter een computer en ik drie computers verderop. Via de MSN gingen we verder praten en nu kwam ze wel verder met haar verhaal. De nabijheid van het gesprek kon ze niet aan, wel met een computer ertussen.’

De MSN kan een dus veilige afstand scheppen voor de jongeren.

Nadeel is dat je niet de reacties ziet van de jongeren, je leest alleen hun woorden. Het gewone contact blijft een eerste vereiste.

De invloed van de “vrije” Nederlandse samenleving

Voor jonge asielzoekers zijn er drie grote valkuilen. Het gebruik van drugs, de vrije omgang met seks en de criminaliteit. Ze komen in een ‘vrije’ samenleving terecht, waar alles kan en mag. Waar op elke hoek van de straat de drugs, de meisjes (en jongens) en de handeltjes (doorverkopen van MP3's, mobieltjes, fietsen, kleding) liggen te wachten. Het is voor deze jongeren een hele kunst om hier nee tegen te zeggen. Juist omdat hun situatie verre van ideaal is, het verleden hen veel schade heeft bezorgd en de toekomst onzeker is. Deze jongeren moeten in een land, waar niet hun wortels liggen, een nieuw bestaan opbouwen. Ze hebben hierbij weinig tot geen identificatiefiguren. Hun sociale netwerk is klein en ze hebben vaak het gevoel dat ze niet gewenst zijn door de samenleving.

Een van de valkuilen het omgaan met de seksualiteit wordt benoemd in het volgende tekstgedeelte.

Seksualiteit en MTV

Favoriete zenders bij veel jongeren zijn MTV, TMF en The Box. Veel jongeren kopiëren hun gedrag van de videoclip die zij zien. Tachtig procent van al deze clips zijn seksueel getint. TMF zendt 3000 erotische scènes per week uit! De overvloed aan seks op televisie en vooral in videoclips tast de seksuele moraal van jongeren aan. Als je hiernaar kijkt, kun je makkelijk een verworden beeld op seks en lichamelijke krijgen. Meiden kunnen onzeker worden over hun lichaam, omdat ze denken dat je op tv ‘de ideale vrouw’ ziet. Als je deze beelden normaal vindt en ze al jong combineert met opgewonden worden en seks, is de kans groot dat je niet meer zonder deze beelden kan (bron: “X(ist)in Christ”, september 2005). Er wordt een verkeerd beeld gegeven van seks. Onder de jonge asielzoekers kom je veel jongeren tegen die constant kijken naar deze videoclips. Door de invloed van deze clips, vinden sommigen dat ze gewoon recht hebben op seks. Op TV gebeurt het toch ook? Voor deze jongeren is seks een gebruiksgoed. Wat je ook maar wilt hebben, mag je pakken. Ook meisjes hebben deze

mening. Ze kopiëren hiermee het gedrag van hun idolen. Hun idolen, dat zijn o.a. de rappers 50 Cent, Snoop-dog, Tupac, Eminem, laten in hun raps vaak een hard geluid horen over de samenleving, hun ouders, hun vriendinnen. Het nummer P.I.M.P van 50 Cent is een grote hit geworden.

Voorbeeld:

50cent is een gangsta-rapper waar legio tieners mee weg lopen. Zijn clips zitten boordevol schaars geklede dames en hij zelf is een stoere, gespierde gangsta. Gangsta-rap is niet alleen een muziekstijl, maar ook een levensstijl. Guns (pistolen) en seks (half blote vrouwen) kom je tegen op zijn website. Hij was vroeger een crimineel (drugsdealer). Eerst was rappen alleen een hobby, maar na de geboorte van zijn zoontje koos hij voor een carrière als rapper en zegde hij zijn carrière als drugsbaron op. Op zijn website kun je zijn levensverhaal lezen.

Voor de jonge asielzoeker is Nederland een land waar alles mag. Vaak koppelen ze de normen en levensstijl die zij zien aan het christen zijn. Sommige jongeren denken terecht te zijn gekomen in een westerse samenleving, die christelijk is en waar geen regels zijn. Voor ons de uitdaging om te laten zien dat God iets heel anders wil. Dat God seksualiteit heeft gegeven als een mooi geschenk, wanneer we ermee omgaan zoals God het wil.

Op de scholen wordt er vaak alleen 'technische' voorlichting gegeven rondom seksualiteit. De hele emotionele en sociale kant van het verhaal wordt niet benoemd.

Wat hierbij nog goed is om te vertellen is dat jonge asielzoekers van huis uit heel andere dingen leren over seks. Vooral voor meiden en vrouwen gelden strenge regels. Dit is zo in moslimlanden maar ook in sommige christelijke landen zoals Armenië. Een vrouw moet zich netjes kleden. Ze mag vaak niet in het openbaar dansen waar mannen bij zijn. Ze mag niet zomaar contact hebben met jongens/mannen. Ze moet als maagd het huwelijk ingaan en ze moet haar man trouw blijven. Losse seksuele contacten zijn dus absoluut verboden! Dit is dus de 'standaard' voor veel meiden. Het is dus niet zo dat ze geen 'standaard' hebben (zoals veel Nederlandse meiden). Maar omdat hun zelfbeeld vaak laag is, denken ze dat ze deze standaard niet kunnen bereiken. Verder hebben ze vaak ook lage verwachtingen van een relatie. Veel meiden zijn het gewend om als vrouw minder goed behandeld te worden dan een man. Wat in dit geval belangrijk is, is de meiden te helpen zichzelf lief te hebben. Als de meiden zichzelf gaan zien zoals God hen ziet, zullen ze ook de standaard voor hun eigen leven bijstellen.

Aanknopingspunt: Godsbesef

Naast het feit dat de jonge asielzoeker snel meegaat met de Nederlandse jeugdcultuur (ze nemen in een heel snel tempo het gedrag over van de Nederlandse jongeren) is er een belangrijk punt waarbij wij als christenen kunnen aansluiten. Dat is het godsbesef van deze jongeren. Jongeren uit niet-westerse samenlevingen zijn er veel meer dan de Nederlandse jongeren, van overtuigd dat er een God bestaat. Hier wordt door de Nederlandse scholen niets meegedaan. Sommige jongeren raken hun *vertrouwen* in God kwijt, zoals een jongen uit het voormalig Joegoslavië tegen mij zei: "Hoe kan ik nu geloven in een God van vergeving, als ik zie dat mensen niet vergeven?" Maar daarmee zei hij niet dat hij het bestaan van God ontkende. Later vertelde hij mij nog vaak dat hij voor de duivel werkte. Voor hem een manier om te zeggen dat hij bezig was met slechte dingen (stelen, roken). Bijna alle jonge asielzoekers geloven in een Hogere macht. De ene zal het Allah noemen, de andere God en de volgende Boeddha. Voor ons is het een heel belangrijk aanknopingspunt. Een gesprek over God en geloven is voor een jonge asielzoeker dan ook helemaal niet raar. Het hoort bij het leven van alle dag. Aarzel daarom ook niet om met jongeren in gesprek te gaan over God. Probeer wel altijd te beginnen bij de vraag van de jongeren. Ga niet hele preken afsteken. Jongeren weten heel goed wat goed en fout is. Die jongen uit het voormalige Joegoslavië had het echt niet meer nodig om van mij te horen dat hij fout bezig was, dat wist hij al. Ik kon met hem in gesprek gaan over, waarom hij dat deed, wat het hem opleverde en of hij daarmee door wilde gaan.

Hoofdstuk 2 - Informatie over godsdiensten

2.1 Oosters orthodox geloof

Onder vluchtelingen komen oosters orthodoxen uit: Armenië, Azerbeidzjan, ex-Joegoslavië, Irak, Syrië en Eritrea. De Oosters Orthodoxe Kerken, ook wel aangeduid als Orthodoxe Kerken, zien zichzelf als voortzetting van de ene, heilige, katholieke en apostolische Kerk. In de oosterse orthodoxie bevinden zich verschillende stromingen. Het voert hier te ver om deze uit te diepen. De orthodoxe kerken zijn na 1054 ontstaan en lijken in veel opzichten op de Rooms Katholieke kerk.

Bij orthodoxen ligt een grote nadruk op de liturgische kerkdienst. Het geloof wordt volgens hen bewerkt door de sacramenten en goede daden. Een persoonlijke omgang met God en de Bijbel is bij hen vaak afwezig. Het geloof wordt vooral gezien als een voortzetting van een jarenlange traditie. Vaak zijn orthodoxen erg trots op hun geloof en kijken ze neer op andere christelijke stromingen.

De Oosters-orthodoxe kerken worden niet, zoals de rooms-katholieke, centraal geleid. In principe zijn alle bisschoppen gelijk, maar in de praktijk zijn er bepaalde gradaties, waarvan de patriarch de hoogste is. De meeste Oosters-orthodoxe Kerken zijn nationaal georganiseerd, met een eigen hoofd van de kerk, zoals een aartsbisschop. Onder Oosters-orthodoxe kerken vallen o.a de Armeens-orthodoxe kerk, de Eritrees-orthodoxe, Ethiopisch-orthodoxe, Georgisch-orthodoxe, Koptische Kerk, Russisch-orthodoxe, Roemeens-orthodoxe en Syrisch-orthodoxe kerk. In Nederland zijn ze in sommige grote steden ook te vinden, zoals de Armeense orthodoxe kerk in Amsterdam.

Hoofdpunten van de orthodoxe godsdienst

- Belang van liturgie en sacramenten (eucharistie)
- Kinderdoop en goede werken geven behoud
- Weinig persoonlijk geloofsleven
- Trots op eigen kerk en geloofstraditie ("wij zijn de eerste christenen")
- Ze zien zichzelf als christen, omdat hun familie ook christen is, maar weten vaak weinig van het Evangelie
- Jezus' menszijn wordt niet erkend, Hij was alleen God.
- Er zijn veel overeenkomsten met de Rooms Katholieke Kerk (zoals heiligenverering en rol van Maria)

Evangelisatietips

- Toon respect voor hun traditie, inderdaad zijn zij als volk al veel langer beïnvloed door het Evangelie dan wij in het Westen
- Belang van persoonlijk geloof en bijbelstudie
- Benadruk het belang van een levende relatie met God
- Alleen Jezus' offer geeft behoud
- Belang van groei in geloof
- Geloof door bekering niet door afkomst

2.2 Verschil christendom-islam

Wat is het verschil?	
Christenen	Moslims
God	
Er is maar één God geopenbaard in de Schriften als Vader, Zoon en Heilige Geest. Binnen dit ene geheel van Godheid zijn er drie Personen te onderscheiden Die allen evenveel en eeuwig God zijn. (Matth.3:13-17, 28:19, 2 Kor. 13:13)	Er is geen andere God dan Allah

Jezus Christus	
Jezus is de Christus, de Zoon van God, één met de Vader, zondeloos Verlosser van de zondige mens door Zijn plaatsvervangende dood aan het kruis en de opstanding uit de doden.	Jezus Christus was slechts een mens. Een profeet zoals Adam, Noach, Abraham en Mozes, die allemaal minder belangrijk zijn dan Mohammed. Christus stierf niet voor de zonden van de mens.
Zonde	
Zonde is de trotse afhankelijke rebellie tegen God in actieve of passieve vorm. (Rom.1:18-23; 3:10,23)	Zonde is het falen in het doen van Allah's wil, het falen in het volbrengen van je religieuze verplichtingen zoals beschreven staan in de vijf pilaren van de islam.
Verlossing	
Christus – Gods Zoon- stierf voor onze zonden aan het kruis naar het geïnspireerde Woord van God. (1 Kor. 15:3,4)	De mens verdient zijn eigen verlossing, betaalt voor zijn eigen zonden

2.3 Vijf pilaren van de islam

1. Gebed

De bidder richt zich naar de Ka'aba in Mekka en reciteert frasen in het Arabisch. Hij zegt eerst: "Allah Akbar" (God is de grootste), dan reciteert hij Koranverzen. Hij buigt, knielt en raakt de grond tweemaal met zijn voorhoofd. Dit completeert één rak'ah (buiging). Gedurende de vijf gebeden per dag moeten 17 rak'ahs worden uitgevoerd. Dit gebed zou voor God aanvaardbaar zijn als het volgens de regels wordt uitgevoerd, zelfs al verstaat de moslim de Arabische woorden die er uitgesproken worden vaak niet.

2. Vasten

Mohammed zei dat de 9e maand van het jaar, Ramadan genoemd, beschouwd moest worden als een tijd van vasten. De moslimkalender verloopt niet volgens de zon maar volgens de maan. Zodoende heeft een maand 28 of 29 dagen en begint de Ramadan elk jaar ongeveer 10 dagen eerder dan de vorige. Het vasten begint bij nieuwe maan en eindigt bij de volgende nieuwe maan. Vanaf het eerste licht van de morgen tot ongeveer een half uur na zonsondergang is het voor volwassenen verboden te eten, drinken, roken of seksuele gemeenschap te hebben.

3. Geven van aalmoezen

Het is een verplichting om een deel van je verdiensten af te staan aan de armen. Aangezien er in Nederland niet zoveel armen zijn, en een goed pakket van sociale voorzieningen, valt die verplichting hier in de praktijk weg.

4. De bedevaart

De bedevaart naar Mekka is verplicht voor die moslims die hiertoe in staat zijn. Na de bedevaart wordt je geacht niet meer te zondigen. Daarom vindt deze bedevaart vaak plaats op hogere leeftijd.

5. Geloofsbelijdenis

Iedereen die de geloofsbelijdenis met overtuiging uitspreekt, behoort tot de broederschap van de islam.

2.4 Tien geboden om met moslims om te gaan

1. *Gebruik Gods Woord;*

Moslims respecteren de heilige boeken: de Wet van Mozes, de Psalmen, de Evangelieën en de Koran. Laat het Woord van God zelf spreken. De Evangelieën zijn de beste boeken om mee te beginnen, met name Mattheüs en Lucas.

2. *Bid zonder ophouden;*

De Heilige Geest is Degene die mensen naar Jezus leidt. Zoek Zijn leiding en kracht als je het evangelie vertelt.

3. *Wees een goede vriend;*
Alleen 'goedendag' zeggen is niet genoeg. Als je werkelijk belangstelling voor moslims hebt, toon dat dan door hen bij je thuis te nodigen, door tijd vrij te maken en door proberen hen te helpen bij moeilijkheden.
4. *Stel vragen om over na te denken;*
Verwacht je dat je naar de hemel gaat? Weet je zeker dat God je accepteert? Wat zegt de Koran over vergeving? Mag ik je laten zien wat de Bijbel leert? Zulke vragen tonen dat je geïnteresseerd bent in de belangrijke dingen van het leven.
5. *Luister aandachtig;*
Als je een vraag gesteld hebt, is het niet meer dan beleefd dat je luistert naar het antwoord, ook al duurt dit nog zo lang. Je zult verbaasd zijn hoeveel je hiervan kunt leren.
6. *Toon je geloof openlijk;*
Vertel duidelijk wat je gelooft, zonder je te verontschuldigen. Laat schriftgedeelten zien die jouw beweringen ondersteunen. Op deze manier leg je de verantwoordelijkheid waar ze hoort - bij het Woord van God.
7. *Redeneer, maar ga niet discussiëren;*
In een discussie kun je je gelijk behalen, maar je verliest een luisteraar. Er zijn bepaalde onderwerpen waarover je eindeloos kunt discussiëren. Je bereikt er echter niets mee, behalve dat er zich een oor voor je sluit.
8. *Spreek nooit denigrerend over Mohammed of de Koran;*
Dit is voor hen even beledigend als het minachtend spreken over Jezus of de Bijbel voor ons is.
9. *Heb respect voor hun gewoonten en gevoeligheden;*
Beledig hen niet door je Bijbel (heilig boek) op de grond te leggen, door te vrij om te gaan met de andere sekse, door gastvrijheid te weigeren, of door grapjes te maken over heilige onderwerpen zoals vasten, bidden of God.
10. *Blijf volhouden;*
Moslims hebben veel om over na te denken nadat ze met het Evangelie hebben kennis gemaakt. Vertrouw erop dat het Woord van God op de juiste plaats het werk zal doen.

2.5 Theologische obstakels bij moslims

Uit het getuigenis van moslims blijkt meestal, dat een eventuele beslissing voor de Here Jezus, niet afhankelijk is geweest van theologische overtuigingskracht. Doorslaggevend is meestal de ontmoeting met de levende Jezus zelf. Deze ontmoeting kan plaats vinden door directe openbaring van de Here of door een indirecte openbaring langs de weg van de werkingen van de Heilige Geest in het leven van christenen. Onze taak is dus in de eerste plaats, dat wij bruikbare kanalen zijn voor de Heilige Geest, en dat wij middels een profetisch getuigenis en bevestigd door tekenen, wonderen en gebedsverhoringen, de levende Here representeren. Toch is het noodzakelijk dat wij ons getuigenis theologisch kunnen onderbouwen en in staat zijn hardnekkige misverstanden en vooroordelen op te ruimen. In het traject, dat een moslim aflegt om Jezus te vinden, zal er ook een intellectuele en theologische overtuiging moeten plaatsvinden. Ondanks de schijnbare overeenkomsten tussen de beide monotheïstische religies islam en christendom, zijn er diepe theologische verschillen van inzicht over bijna alle essentiële onderwerpen. De belangrijkste theologische verschillen die hieronder uitgewerkt worden gaan over:

1. Het karakter van God (het godsbeeld)
2. De persoon van de Zoon
3. De Heilige Geest
4. De inspiratie van de Schriften
5. De verzoeningsleer
6. De huidige toestand van de mens
7. Uiteindelijke bestemming van de mens
8. Voorbeschikkingsleer (lot, toeval)

Daarbij moet opgemerkt worden, dat men binnen het christendom ten aanzien van deze onderwerpen niet altijd een eensluidende standpunt inneemt. Datzelfde geldt (in mindere mate) ook voor de islam. In onderstaand artikel wordt ingegaan op de eerste drie verschilpunten.

1. Het karakter van God

De Koran belijdt één enkelvoudige God. Dit is vanuit de achtergrond van het Arabische polytheïstische heidendom wel begrijpelijk. De vraag of Allah dezelfde is als onze God, Jahweh, de Vader van de Here

Jezus Christus, is moeilijk te beantwoorden. Wanneer we kijken naar het karakter van Allah, dan is deze een andere dan Jahweh. Allah wordt weliswaar in ieder Sura 'de barmhartige Erbarmer' genoemd, maar zijn barmhartigheid blijkt alleen uit het zenden van boodschappers, die de mensen moeten waarschuwen en voorbereiden voor de dag van het oordeel. Allah wijst langs deze weg de mensheid de weg naar het paradijs. Allah van de Koran is een machtige potentiaat, die zich met termen als almachtig, alwetend, alziend, alomtegenwoordig, etc. laat omschrijven. De Koran wekt niet de indruk, dat Allah zeer bedroefd is over de zonde van de mensen en dat Hij daar zelf onder lijdt. In de Bijbel (zie Hosea) lijdt God aan de trouweloosheid van Zijn volk. De bedoeling van de bijbelse God is niet slechts dat de mensen Hem dankende zullen verheerlijken, maar dat Hij temidden van hen zal wonen, ja sterker nog, dat Hij alles in allen wil zijn. De bijbelse God schiep de mens naar zijn beeld en verlangt naar geestelijke communicatie met de mens. Hij noemt degenen die bij hem horen: Mijn vrouw, Mijn bruid, Mijn kinderen, Mijn vrienden: woorden die intimiteit en warmte uitdrukken.

2. De persoon van de Zoon

Het is een algemeen verspreid misverstand onder moslims, dat het christendom leert dat Allah middels een soort van seksuele gemeenschap Jezus in de baarmoeder van Maria zou hebben verwekt en daarmee de biologische vader van Jezus zou zijn. Een dergelijke voorstelling van zaken wekt onder de moslims de grootst mogelijke minachting en afkeuring. Dit misverstand zit zo diep, dat het heel wat overtuigingskracht vergt om hen ervan te overtuigen, dat dit idee voor christenen minstens zo verwerpelijk is.

De Koran onderschrijft de maagdelijke geboorte. Sura19:16vv: *En vermeld in het boek Marjam. Toen zij zich van haar familie terugtrok naar een oostelijke plaats en een afscherming tegen hen maakte. Toen zonden Wij onze Geest naar haar en Hij deed zich aan haar voor als een goedgevormd mens. Zij zei: 'Ik zoek bescherming bij de Erbarmer tegen jou, als jij godvrezend bent'. Hij zei: 'Maar ik ben de gezant van jouw Heer om jou een reine jongen te schenken'. Zij zei: 'Hoe zou ik een jongen krijgen, terwijl geen mens mij aangeraakt heeft en ik geen onkuise vrouw ben'. Hij zei: 'Zo is het. Jouw Heer heeft gezegd: 'Het is voor mij gemakkelijk. Het is, opdat Wij hem tot een teken voor de mensen maken en uit barmhartigheid van Ons. En het is een beslissing die gevallen is'.*

Het woord van God

Jezus werd als gevolg van het scheppende woord van Allah in de baarmoeder van Maria geschapen. In die zin noemt de Koran Jezus dan ook 'een woord van Allah' waarbij we deze uitdrukking zo moeten verstaan dat Jezus 'het gevolg van een scheppend woord van Allah' is. Sura 3: 45: *Toen de engelen zeiden: 'O Marjam, God kondigt jou een woord van Hem aan, wiens naam zal zijn de masieh, 'Isa, de zoon van Marjam. Hij zal in het tegenwoordige leven en in het hiernamaals in hoog aanzien staan en behoren tot hen die in de nabijheid (van God) zijn. In de wieg en als volwassene zal hij tot de mensen spreken en hij zal een van de rechtschapene zijn'. Zij zei: 'Mijn Heer, hoe zou ik een kind krijgen, terwijl geen mens mij aangeraakt heeft'. Hij zei: 'Zo is het. God schiept wat hij wil. Wanneer Hij iets beslist, dan zegt Hij er slechts tegen: 'Wees!' en het is.*

Sura 4:171: *Mensen van het boek gaat niet te ver in jullie godsdienst en zegt over God alleen maar de waarheid. De masieh 'Isa de zoon van Marjam is Gods gezant en Zijn woord, dat Hij richtte tot Marjam en een geest bij Hem vandaan. Geloof dan in God en Zijn gezanten en zegt niet: 'Drie'. Houdt daarmee op, want dat is beter voor jullie. Immers God is één god. Geprezen zij Hij, dat Hij een kind zou hebben!* In de Bijbel wordt Jezus ook 'het Woord' genoemd (Joh.1:1 vv), maar daar is 'het Woord' het scheppende Woord van God, waardoor de wereld werd geschapen. De uitdrukkingwijze 'Jezus is het vleesgeworden Woord van God' houdt dus voor christenen in, dat de eeuwige Zoon van God, door wie de schepping tot stand kwam, in de mens van Jezus van Nazareth een menselijk vlees aannam. Het is heel belangrijk om te zien, dat de Zoon van God al voor alle tijden bij God was, voordat Hij in Bethlehem werd geboren. Zijn geboorte in Bethlehem maakt Hem niet tot Zoon van God. Hij was al de Zoon voor alle tijden. (Jes.9:5,6: *Want een kind is ons geboren, een zoon is ons gegeven en de heerschappij rust op Zijn schouder en men noemt Hem wonderbare Raadsman, sterke God, eeuwige Vader, Vredevorst, Micha 5:1: En gij Bethlehem Efratha, al zijt gij klein onder de geslachten van Juda, uit u zal Mij voortkomen die een heerser zal zijn over Israël en wiens oorsprong is van ouds, van de dagen der eeuwigheid)*

Het begrip 'Zoon van God'

Het tweede hiermee samenhangend misverstand is, dat moslims binnen deze context het begrip 'zoon' alleen in de zin van 'afstammeling' willen begrijpen. Binnen de godenwereld van het pre-islamitische heidendom van het Midden-Oosten kende men goden en godinnen, welke d.m.v.

huwelijksgemeenschap andere goden voortbrachten. Het Kanaänitische heidendom levert daarvan de meest sprekende voorbeelden, waarbij Baäl de 'zoon' is van El en Ashera. In het Arabische heidendom had de oppergod Allah weliswaar geen zonen, maar wel dochters (al-Lat, al Manat, al Uzza) Vanuit deze achtergrond is het begrijpelijk dat men de uitdrukking 'zoon (of 'dochter') van God' in de eerste plaats met polytheïsme verbindt.

Het begrip 'zoon van...'

Het Oude en Nieuwe Testament gebruiken het begrip 'zoon' of 'kind' echter niet alleen voor 'afstammeling', maar ook in beeldende of figuurlijke zin om een bepaalde relatie of overeenkomst aan te duiden (het Arabisch kent deze mogelijkheid in principe ook). Zo kent de Bijbel uitdrukkingen als 'een kind des doods', 'zoon des verderfs', 'zoon des duivels', 'kinderen des toorns', 'kinderen van Abraham', 'zoon der vertroosting', (Barnabas), 'zonen des donders', waarmee steeds een speciale relatie (een toebehoren aan, een overeenkomstig karakter, een eindbestemming) wordt aangegeven. Het mag ons als gelovigen duidelijk zijn, dat wij de verhouding tussen de Vader en de Zoon niet beschouwen als die van 'verwekker' en 'verwekte', 'voortbrenger' en 'voortgebrachte'. De Zoon is eerder te beschouwen als een uitbreiding van Gods wezen en heerlijkheid.

Dit wordt nog het best uitgedrukt in Hebr.1:3: *Deze, de afstraling zijner heerlijkheid en de afdruk van zijn wezen* en Fil.2:6: *in de gestalte Gods zijnde*. Let wel deze status had de Zoon vóór zijn komst in het vlees.

Leer van de drie-eenheid

Naast de islamitische misverstanden ten aanzien van het zoonschap van Christus en de uitdrukking 'zoon van God' in het algemeen is er ook binnen het christendom veel onduidelijkheid en onkunde over de door ons beleden drie-eenheid en de christologie worden door veel christenen niet voldoende begrepen (en het is ook niet eenvoudig te begrijpen). Een enquête onder evangelische christenen in de Verenigde Staten had als resultaat, dat de meerderheid van hen (zonder dat expliciet bewust te zijn) gelooft in drie goden. Om de christelijke leer van de drie-eenheid uit te leggen kunnen we nog het beste gebruik maken van beelden zoals bijv. dat van 'de zon'. We kennen de zon als hemellichaam (te vergelijken met de Vader), als bron van licht (te vergelijken met de Geest) en als verspreider van warmte (te vergelijken met de Zoon). In de uitdrukking 'ik zit in de zon' bedoelen we dat we in de directe warmtestraling van de zon zitten te genieten zonder dat die wordt belemmerd door wolken of parasols. De verschillende aspecten van de zon maken nog geen drie zonnen. Het blijft één zon, die wij op verschillende manieren ondergaan en beschrijven. Mohammed heeft vanuit de schaarse ervaringen die hij met christenen heeft gehad geconcludeerd, dat de christelijke eenheid bestond uit God, Jezus en Maria. Sura 5:116: *O 'Isa , zoon van Marjam, heb jij tot de mensen gezegd: 'Neemt mij en mijn moeder tot goden naast God?' en verder Sura 5:75 De masieh, de zoon van Marjam, is alleen maar een gezant, aan wie andere gezanten zijn voorafgegaan en zijn moeder was een oprechte vrouw: beiden aten voedsel.*

Het eten van voedsel, kortom de ware menselijkheid van Jezus Christus, is voor ons het diepste bewijs van Gods genade en bewogenheid voor ons mensen. Voor Mohammed is dit juist het bewijs, dat Jezus Christus niet goddelijk kan zijn (dezelfde misvatting treffen we o.a. aan in de gnostiek, die in de eerste Johannesbrief wordt bestreden).

3. De Heilige Geest

De Heilige Geest die binnen het christelijk geloof de tweede persoon van de drie-eenheid uitmaakt heeft in de Koran een andere status en rol. In het algemeen kunnen wij zeggen dat hij een plaats heeft tussen de engelen. Sura 87:38 *op de dag dat de geest en de engelen in de rij staan*. Sura 70:4 *de trappen waarlangs de engelen en de geest tot Hem opstijgen*. Sura 16:2 *Hij zendt door Zijn beschikking de engelen met de geest neer tot wie van Zijn dienaren Hij wil*.

Ook in de teksten waarin meer specifiek de geest wordt genoemd krijgt hij de rol en verschijningsvorm van een engel. Zo kondigt hij de geboorte van Jezus aan. Sura 16:17: *toen zonden Wij onze geest naar haar (Maria) en hij deed zich aan haar voor als een goedgevormd mens...(19) Hij zei: Maar ik ben de gezant van jouw Heer om jou een reine jongen te schenken*.

De geest en de openbaring

De geest wordt ook genoemd als overbrenger van de Koran, hoewel als regel de engel Gabriël in dit verband wordt genoemd. Sura 16:102: *De heilige geest zond het bij jouw Heer vandaan met de waarheid neer om hen die geloven te versterken*. Sura 26:192: *Dit is een neerzending van de Heer der wereldebewoners, daarmee is de betrouwbare geest neergedaald tot jouw hart*.

De geest op mensen

De geest kan ook worden gezonden naar mensen om hen te sterken in hun geloof. Sura 40:15: *De Heer van de troon verleent door Zijn beschikking de geest aan wie van Zijn dienaren Hij wil om voor de dag van de ontmoeting te waarschuwen.* In het bijzonder is Jezus gesterkt met de geest, zodat hij eenmaal zelfs 'een geest' wordt genoemd. Surah 4:171: *De masieh 'Isa, de zoon van Marjam is Gods gezant en Zijn woord, dat Hij richtte tot Marjam en een geest bij Hem vandaan. Gelooft dan in God en Zijn gezanten en zegt niet: 'drie'. Houdt daarmee op, het is beter voor jullie. Immers God is één god.* Samenvattend kunnen we stellen, dat in de Koran de Heilige Geest in waardigheid tussen de engelen wordt geplaatst. Zijn rol is ook meestal die van een engel. Uit het Oude Testament is de gedachte overgenomen, dat de Geest de gelovigen sterkt en de profeten inspireert.

Het godsbeeld

Er wordt door moslims soms in indrukwekkende bewoordingen over God geschreven en gesproken. Toch is het islamitische godsbeeld absoluut verschillend van het christelijke godsbeeld. Zoals een moslim ontdekte toen hij zei dat "er geen overeenstemming mogelijk is, want het islamitische idee van de godheid is redelijk en reëel, terwijl de godheid naar christelijk besef een ondoorgrondelijk ideaal van de mensengeest is, een dwaasheid, een dood kapitaal, dat alle werkzaamheid belemmert. Het verlossingsplan doet afbreuk aan de volmaakte wijsheid en kracht van God".

Deze moslim zegt eigenlijk: goed, we geloven allen in één God, maar dan willen wij wel anders invullen wie God dan is. In elk geval geen God die beperkt wordt in zijn almacht door zichzelf te binden aan een verlossingsplan. Een andere moslim maakt het verschil wat meer concreet: De moslims hebben geen voorstelling van Allah. Het is niet mogelijk Hem een bepaalde vorm toe te kennen. Allah heeft geen vorm. Hij heeft geen menselijk gezicht, of zoiets als een menselijk lichaam.

Wanneer christenen God als Vader aanspreken, is dat godslasterlijk, omdat er over God gedacht wordt als over een mens. Letten we bijvoorbeeld op de 99 schoonste namen van Allah, zoals de Barmhartige, de Gevende, de Ziende, de Rechter, enz. De kwaliteiten van God die daarin naar voren komen, mogen we niet precies zo toepassen op de mens. De barmhartigheid van God is van een heel andere orde dan de barmhartigheid van de mens. Steeds weer zal een moslim laten zien dat God absoluut gescheiden blijft van zijn schepping en dat Hij daarom niet gekend kan worden.

Allah, de barmhartige Erbarmer, zegt de Koran. Hij heeft welgedaan. Hij heeft alles goed geschapen en boeken en profeten gegeven om de mensen op het rechte pad te leiden. Hij heeft zich als het ware geopenbaard in een Boek. We weten daarom alleen maar iets af van zijn wil. Dat Hij echter emoties kan hebben, wordt ten stelligste door iedere moslim ontkend, omdat je dan over God gaat spreken op menselijke wijze en tegelijk eigenschappen aan God toeschrijft, die tekenen van zwakte zijn. Hoe is het mogelijk dat de zonden van zijn schepselen Hemzelf kunnen beroeren?

Op grond van de Koran heeft de moslim een –positieve verwachting aangaande de toekomst, maar geen zekerheid. Gods almacht zou beperkt worden wanneer Hij verplicht zou zijn om volgens bepaalde regels te handelen. Volgens een overlevering heeft Mohammed gezegd dat het God vrijstaat om alle moslims te verderven in de hel, als Hij dat zou willen. Hij heeft daartoe de vrijheid.

Tegenover het islamitische godsbeeld, waarin God de almachtige en onbekende blijft, staat het bijbelse beeld. Daar is sprake van een God die zichzelf geopenbaard heeft. In Jezus Christus komen we dan tot de ontdekking dat God heel anders is dan in het hart van de natuurlijke mens opkomt. De grootheid van God blijkt niet bovenal in zijn macht, maar in zijn zelfopofferende liefde. Dat kan een moslim niet aanvaarden. En daarom is het kruis voor hem ook een aanstoot.

Iets over zonde

Het is goed om nader stil te staan bij het begrip zonde in de islam. Immers vanwege de islamitische opvatting over zonde valt ook de noodzaak van verlossing weg. Een moslim gelooft dat de mens zonder zonde geboren wordt. Nu gelooft een christen dat God de mens goed gemaakt heeft. Maar dan volgt daar terstond op dat hij tegen God in opstand is gekomen (Genesis 3). Het gaat om een bewuste keuze tegen de heerschappij van God van de eerste mensen en van de hele schepping na hen. De zonde heeft tot gevolg dat de persoonlijke relatie tussen God en mens verbroken is. En geen enkel mens is in staat om de breuk te lijmen.

Tegenover de christelijke opvatting gelooft een moslim dat een mens in staat is om te doen wat God van hem vraagt. Wel heeft Adam gezondigd en de mensen na hem, maar allen hebben de innerlijke kracht om de wetten van God voor 100 % te houden. Wat Adam en Eva betreft, houden de christenen te weinig rekening met satan. Die was de hoofdschuldige in het drama. Dat bleek ook wel toen God Adam tot de eerste boodschapper van God op aarde maakte. De mens is niet een rebel, maar gewoon

wetsovertreder. Zoals iemand een verkeersovertreding begaat, zo wordt zonde gezien als een verkeerde daad tegen de goddelijke wet, niet tegen God zelf.

In christelijke kring werd een dergelijk standpunt naar voren gebracht door de theoloog dr. M. Wiersinga. Hij zegt: 'Wij zijn geen zondaars. Wij kunnen de zonde aan- en uittrekken. Dat staat ons als het er op aankomt vrij. Zonde: daad en geen lot...' Het ligt voor de hand dat zonde, zuiver gezien als een verkeerde daad en niet als een fundamentele breuk met God, een verlosser overbodig maakt. Door te zondigen, zo gelooft een moslim, treft een mens God niet, maar zichzelf. Immers, het gevolg van al die overtredingen kan zijn, dat hij in de hel terecht komt.

Omdat in de praktijk ieder mens zonden begaat, is hij wel aangewezen op vergeving. De moslim gelooft echter in een barmhartige God. Verzoening door betaling van de schuld is niet nodig. Maar een gebaar van God is genoeg: zand erover. Vergeving is een teken van Gods welwillendheid. Hij wil de zonden door de vingers zien.

Er is wel een voorwaarde aan vergeving verbonden, namelijk berouw. Daaraan ligt het idee ten grondslag dat berouw (tawba) de zonden "uitwist". Het berouw is verdienstelijk. Berouw over de grootste zonde, geloofsafval, wist alle andere zonden uit het verleden uit. Zo'n reinheid als op de geboortedag verkrijgt een moslim ook door de bedevaart naar Mekka of door het; sneuvelen in de "djihaad" (strijd op de weg van God).

In de Bijbel is de zonde veel dieper. De mens tast Gods eer en heiligheid aan. Hij doet God pijn. En tegelijk is hij niet in staat om uit die duivelskring te breken. Dus zelfs al zou God kunnen zeggen "zand erover" (wat zijn rechtvaardigheid verbiedt), dan nog zou de mens niet in staat zijn om de absolute norm van God te houden.

Moslams menen dat een mens het wel kan. Want, hoe zwaar de islamitische wetten ook zijn, ze zijn te houden. Men heeft, althans in het licht van de Bijbel, de absolute norm van God verlaagd tot een relatieve standaard. Christelijke normen acht men te theoretisch, niet toegesneden op zwakke mensen. Die verlaging van de standaard blijkt heel treffend in de huwelijksmoraal. In de islam wordt scheiding niet aanbevolen, maar is toch veel gemakkelijker dan volgens de bijbelse richtlijnen. Helemaal onaanvaardbaar en ook praktisch ontoepasbaar vinden moslams de bergrede, waarin wordt opgeroepen "de andere wang" toe te keren. Daarentegen is er, zo zei een moslim, in de islam geen sprake van het weggeven van je broek aan je broeder die je hemd al weggenomen heeft. Naast verzoening is er daarom in het christelijke geloof vernieuwing nodig. Want zonder het vernieuwende werk van de Heilige Geest struikelt ieder menselijk pogen. Maar dat werk van de Heilige Geest is toch bovenal bedoeld, om ons te doen leven in een persoonlijke omgang met God zelf.

Vanwege het goddelijke initiatief tot vergeving en vernieuwing, is het christendom een godsdienst van de blijdschap, terwijl de islam de godsdienst van de onderwerping is aan de goddelijke wetten.

Meer verschillen

Vanuit de vaststelling dat de islam een religie zonder kruis is, kunnen we nagaan dat veel uiterlijke overeenkomsten tot verschillen worden vanwege het verband waarin ze staan.

Te denken valt aan de Bijbel en de Koran, Jezus en Mohammed, de plaats van de vrouw, de islamitische en christelijke gemeente, de wet, gebruik van macht, naastenliefde, gebed, profetie, dag des oordeels, hemel en hel, enz. Wat er aan positieve elementen in de islam wordt aangetroffen, mag met dankbaarheid aan God vastgesteld en uitgesproken worden. Maar in de omgang van christenen met moslams zal het gesprek toch altijd weer moeten uitkomen bij de persoon en het werk van Jezus Christus, waar de moslams nog steeds geen weet van hebben.

(Drs J. Beukema)

Hoofdstuk 3 - Literatuurtips

Boeken en artikelen

- Jan Ruigrok. *Een wereld van verschil?* Werken met jongeren uit verschillende culturen. Kok Kampen 2001
- Willem van der Deyl en Herman Takken. *Hoop voor moslimjongeren*. Evangelie en Moslims.
- Herman Takken. *Wat zijn de zuilen van het christelijke geloof?* Evangelie en Moslims
- Dr. J. Verkuyl. *Met moslims in gesprek over het evangelie*. Een zeer leesbaar boek van één van Nederlands beroemdste missiologen
- Johanna Al-Sain en Ernst Schrupp. *Mijn strijd voor Allah, een vrouw op zoek naar de waarheid*. Barnabas Heerenveen 2002. Een aanrader om wat van de moslim-cultuur te leren kennen.
- Colin Chapman. *Kruis en halve maan*. de uitdaging van de islam, 1996. Een goed boek over de islam en het getuigenis onder moslims.

Websites / programma's

Deze programma kunnen een beeld geven van de landen van herkomst van de jongeren en de wereld waarin zij zich bevinden als zij naar Nederland komen:

- EO – Het zal je maar gebeuren – “Foute kinderen bestaan niet – 19 februari 2008
(<http://www.eo.nl/programma/tzaljemaargebeuren/2007-2008/page/-/archive.esp>)
- Link – Warzone – Afleveringen verschillende landen (via www.uitzendinggemist.nl)